

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

20. oktoober 2022 *

Eelotsusetaotlus – Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne – Varjupaigapoliitika – Elamisloa väljaandmine pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud – Direktiiv 2004/81/EÜ – Artikkel 6 – Kohaldamisala – Kolmanda riigi kodanik, kes väidab, et ta on inimkaubandusega seotud kuriteo ohver – Direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja kohaldamine – Väljasaatmisotsuse jõustamise keeld – Mõiste – Ulatus – Järelemõtlemisaja arvutamine – Määrus (EL) nr 604/2013 – Kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest – Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavale liikmesriigile üleandmine

Kohtuasjas C-66/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Den Haagi (Haagi esimese astme kohus, Madalmaad) 28. jaanuari 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. jaanuaril 2021, menetluses

O. T. E.

versus

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud L. S. Rossi (ettekandja), J.-C. Bonichot, S. Rodin ja O. Spineanu-Matei,

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja P. Huurnink,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja F. Wilman,

olles 2. juuni 2022. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud (ELT 2004, L 261, lk 19; ELT eriväljaanne 19/07, lk 69), artikli 6 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Nigeeria kodaniku O. T. E. ja Staatssecretaris van Justitie en Veiligheidi (justiits- ja julgeolekuküsimuste riigisekretär, Madalmaad; edaspidi „riigisekretär“) vahelises kohtuvaidluses selle üle, et riigisekretär jättis põhikohtuasja kaebaja poolt varjupaigaõiguse alusel esitatud tähtajalise elamisloa taotluse läbi vaatamata põhjendusel, et taotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik on Itaalia Vabariik.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2004/81

- 3 Direktiivi 2004/81 põhjendused 2, 4 ja 9–11 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Euroopa [Ülemkogu] väljendas oma erakorralisel istungil Tamperes 15. ja 16. oktoobril 1999 kindlat kavatsust ebaseadusliku sisserändega tegelemiseks rohujuure tasandil, näiteks võttes sihikule inimkaubanduse ja migrantide majandusliku eksploatatsiooniga tegelejad. [Ta] kutsus liikmesriike üles koondama oma jõupingutusi kuritegelike võrgustike avastamiseks ja lammutamiseks, kaitstes samas ohvrite õigusi.

[...]

(4) Käesolev direktiiv ei piira pagulastele, täiendava kaitse saajatele ja rahvusvahelise pagulasõiguse alusel rahvusvahelist kaitset taotlevatele isikutele antavat kaitset ning ei piira muid inimõigusi käsitlevaid instrumente.

[...]

- (9) Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elamisluba, mis on ette nähtud inimkaubanduse ohvritele, või kui liikmesriik otsustab laiendada käesoleva direktiivi kohaldamisala, kolmandate riikide kodanikele, kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud, kellele elamisluba on piisav stiimul koostöö tegemiseks pädevate asutustega, hõlmates samas teatavaid väärkohtlemise eest kaitsvaid tingimusi.
- (10) Selleks on vaja sätestada elamisloa väljastamise kriteeriumid, riigis viibimise tingimused ning uuendamata jätmise ja kehtetuks tunnistamise põhjused. Viibimisõigus käesoleva direktiivi mõistes sõltub tingimustest ja on ajutise loomuga.
- (11) Asjaomastele kolmandate riikide kodanikele tuleb teatada elamisloa saamise võimalusest ja anda järelemõtlemisaeg. See peaks aitama panna neid olukorda, mis võimaldab võtta vastu teadva otsuse, kas teha koostööd pädevate asutustega, milleks võivad olla politsei, prokuratuuri- ja kohtuorganid (pidades silmas võimalikke sellega seotud riske), või mitte, et nad teeksid koostööd vabal tahtel ja seega tõhusamalt.“

4 Direktiivi artikkel 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on määratleda tingimused asjaomase siseriikliku menetluse pikkusega seotud tähtjaliste elamislubade andmiseks kolmandate riikide kodanikele, kes teevad koostööd võitluses inimkaubanduse või ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitava tegevuse vastu.“

5 Direktiivi artikkel 2 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

d) *väljasaatmise otsuse jõustamismeede* – liikmesriigi võetav mis tahes meede jõustamiseks pädevate asutuste otsust kolmanda riigi kodaniku väljasaatmise kohta;

e) *elamisluba* – liikmesriigi väljastatud mis tahes luba, mis lubab käesolevas direktiivis sätestatud tingimustele vastaval kolmanda riigi kodanikul viibida seaduslikult liikmesriigi territooriumil;

[...]“.

6 Direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid kohaldavad käesolevat direktiivi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on või on olnud inimkaubandusega seotud rikkumiste ohvrid, isegi kui nad on sisenenud liikmesriikide territooriumile ebaseaduslikult.“

7 Direktiivi 2004/81 artikli 5 esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Kui liikmesriikide pädevad asutused võtavad seisukoha, et kolmanda riigi kodanik võib kuuluda käesoleva direktiivi reguleerimisalasse, teavitavad nad asjaomast isikut käesoleva direktiivi alusel pakutavatest võimalustest.“

8 Direktiivi artikkel 6 „Järelemõtlemisaeg“ sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et asjaomastele kolmandate riikide kodanikele antakse järelemõtlemisaeg, mis võimaldab neil toibuda ja pääseda rikkumiste toimepanijate mõju alt, et nad saaksid võtta vastu teadva otsuse, kas teha pädevate asutustega koostööd või mitte.

Esimeses lõigus osutatud ajavahemiku kestus ja algus määratakse kindlaks siseriikliku õiguse kohaselt.

2. Järelemõtlemisajal ja pädevate asutuste otsust oodates on kolmandate riikide kodanikele kättesaadav artiklis 7 osutatud kohtlemine ning nende vastu ei ole võimalik jõustada väljasaatmisotsust.

3. Järelemõtlemisaeg ei anna käesoleva direktiivi alusel elamisõigust.

4. Liikmesriik võib järelemõtlemisaja alati lõpetada, kui päevad asutused on teinud kindlaks, et asjaomane isik on aktiivselt, vabatahtlikult ja omal algatusel uuendanud kontakte artikli 2 punktides b ja c osutatud rikkumiste toimepanijatega, või avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitsega seotud põhjustel.“

9 Direktiivi artikkel 7 „Enne elamisloa väljastamist tagatav kohtlemine“ sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et piisavate vahenditeta asjaomastele kolmandate riikide kodanikele antakse elatustase, mis võimaldab tagada nende toimetuleku ja juurdepääsu erakorralisele arstiabile. Nad hoolitsevad kõige kaitsetumate erivajaduste, sealhulgas vajaduse korral ja siseriikliku õigusega sätestatud juhtudel psühholoogilise abi eest.

2. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi kohaldamisel kooskõlas siseriikliku õigusega nõuetekohaselt arvesse asjaomaste kolmandate riikide kodanike turvalisuse ja kaitse vajadust.

[...]“.

10 Direktiivi artikli 8 „Elamisloa väljastamine ja uuendamine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Pärast järelemõtlemisaja lõppu või varem, kui pädevad asutused on seisukohal, et asjaomane kolmanda riigi kodanik on juba täitnud punktis b sätestatud kriteeriumi, kaaluvad liikmesriigid:

- a) võimalust, mis antakse tema viibimise pikendamiseks liikmesriigi territooriumil uurimise või kohtumenetluse huvides, ja
- b) kas ta on näidanud üles selget kavatsust teha koostööd ja
- c) kas ta on katkestanud kõik suhted isikutega, keda kahtlustatakse tegudes, mis võivad kuuluda artikli 2 punktides b ja c osutatud rikkumiste hulka.“

Dublini III määrus

- 11 Nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määrus (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest (ELT 2003, L 50, lk 1; ELT

eriväljaanne 19/06, lk 109), tunnistati kehtetuks ja asendati alates 18. juulist 2013 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusega (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31) (edaspidi „Dublini III määrus“).

12 Dublini III määruse artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas määruses sätestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest („vastutav liikmesriik“).“

13 Määruse artikli 21 „Vastuvõtmispalve esitamine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kui liikmesriik, kellele on esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus, leiab, et taotluse läbivaatamise eest vastutab mõni muu liikmesriik, võib ta võimalikult kiiresti ja igal juhul kolme kuu jooksul pärast taotluse esitamist artikli 20 lõikes 2 määratletud tähenduses paluda sellisel muul liikmesriigil taotleja vastu võtta.

Kui Eurodac-süsteemis esineb kokkulangevus andmetega, mis on registreeritud vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta] määruse (EL) nr 603/2013[, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT 2013, L 180, lk 1),] artiklile 14, saadetakse taotlus kahe kuu jooksul pärast selle kokkulangevuse saamist vastavalt nimetatud määruse artikli 15 lõikele 2, piiramata esimese lõigu kohaldamist.

Kui palvet taotleja vastuvõtmiseks ei esitata esimeses ja teises lõigus sätestatud ajavahemike jooksul, vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest liikmesriik, kus taotlus esitati.“

14 Dublini III määruse artikli 26 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui palve saajaks olev liikmesriik nõustub taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku vastu võtma või tagasi võtma, teatab palve esitajaks olev liikmesriik asjaomasele isikule otsusest anda ta üle vastutavale liikmesriigile ning vajaduse korral ka otsusest jätta ta rahvusvahelise kaitse taotlus läbi vaatamata.“

15 Määruse artikkel 27 „Õiguskaitsevahendid“ sätestab:

„1. Taotlejal või muul artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isikul on õigus tõhusale õiguskaitsele üleandmisotsuse faktiliste või õiguslike asjaolude vaidlustamise või läbivaatamise kaudu kohtus.

2. Liikmesriigid näevad ette mõistliku tähtaja, mille jooksul asjaomane isik võib kasutada oma lõike 1 kohast õigust tõhusale õiguskaitsele.

3. Üleandmisotsuse vaidlustamise või läbivaatamise korral sätestavad liikmesriigid oma siseriiklikus õiguses, et:

- a) vaidlustamine või läbivaatamine annab asjaomasele isikule õiguse jääda asjaomasesse liikmesriiki, kuni selguvad vaidlustamise või läbivaatamise tulemused, või
- b) üleandmine peatub automaatselt ning selline peatumine aegub pärast mõistlikku ajavahemikku, mille jooksul kohus otsustab pärast palve üksikasjalikku ja tähelepanelikku läbivaatamist, kas anda vaidlustamisele või läbivaatamisele peatav mõju, või
- c) asjaomasele isikule antakse võimalus esitada mõistliku aja jooksul kohtule taotlus peatada üleandmisotsuse täideviimine kuni vaidlustamise või läbivaatamise tulemuste selgumiseni. [...]“.

16 Määruse artikkel 29 näeb ette:

„1. Palve esitanud liikmesriik annab taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku pärast asjaomaste liikmesriikide omavahelist nõupidamist vastutavale liikmesriigile üle kooskõlas oma riigi õigusega esimesel võimalusel ja hiljemalt kuue kuu jooksul ajast, mil teine liikmesriik rahuldab vastuvõtmis- või tagasivõtmispalve või tehti lõplik otsus vaidlustamise või uuesti läbi vaatamise suhtes, kui sellel oli peatav toime vastavalt artikli 27 lõikele 3.

[...]

2. Kui üleandmine ei toimu kuue kuu jooksul, vabaneb vastutav liikmesriik kohustusest asjaomane isik vastu või tagasi võtta ning vastutus läheb üle palve esitanud liikmesriigile. Nimetatud tähtaega võib pikendada kõige rohkem ühe aastani, kui üleandmist ei saa teostada asjaomase isiku kinnipidamise tõttu, või kõige rohkem 18 kuuni, kui isik on põgenenud.

[...]“.

Direktiiv 2001/40/EÜ

17 Nõukogu 28. mai 2001. aasta direktiivi 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta (EÜT 2001, L 149, lk 34; ELT eriväljaanne 19/04, lk 107) artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artiklist 23 tulenevaid kohustusi ning [...] 19. juunil 1990 Schengenis alla kirjutatud konventsiooni[, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta (EÜT 2000, L 239, lk 19; ELT eriväljaanne 19/02, lk 9),] [...] artikli 96 kohaldamist, on käesoleva direktiivi eesmärk võimaldada sellise väljasaatmisotsuse tunnustamist, mille ühe liikmesriigi (edaspidi „otsuse teinud liikmesriik“) pädev asutus on teinud teise liikmesriigi (edaspidi „täidesaatev liikmesriik“) territooriumil viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes.“

18 Direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) *väljasaatmisotsus* – otsuse teinud liikmesriigi pädeva asutuse otsus, millega nähakse ette väljasaatmine;

[...].“

Direktiiv 2004/38/EÜ

- 19 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 28 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Enne avaliku korra või julgeoleku huvides väljasaatmise otsuse tegemist võtab vastuvõttev liikmesriik arvesse teatavaid asjaolusid, näiteks kui kaua on asjaomane isik tema territooriumil elanud, tema vanust, tervislikku seisundit, perekondlikku ja majanduslikku olukorda, sotsiaalset ja kultuurilist integratsiooni vastuvõtvasse liikmesriiki ning sidemeid päritoluriigiga.

2. Vastuvõttev liikmesriik ei või sõltumata kodakondsusest teha väljasaatmisotsust liidu kodanike või nende pereliikmete suhtes, kellel on tema territooriumil alaline elamisõigus, välja arvatud avaliku korra või julgeoleku huvides.“

Madalmaade õigus

- 20 23. novembri 2000. aasta välismaalaste seaduse täieliku reformi seaduse (2000. aasta välismaalaste seadus) (Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000)) (*Stb.* 2000, nr 496) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „välismaalaste seadus“) artiklis 8 on sätestatud:

„Välismaalasel on õigus seaduslikult Madalmaades viibida üksnes:

[...]

k) ajavahemikul, mille jooksul minister annab talle võimaluse esitada kaebus karistusseadustiku (Wetboek van Strafrecht) [inimkaubandust käsitleva] artikli 273f rikkumise kohta“.

- 21 Välismaalaste seaduse artikli 30 lõikes 1 on täpsustatud, et tähtajalise elamisloa taotlust ei vaadata läbi, kui Dublini III määruse alusel on tuvastatud, et taotluse läbivaatamise eest vastutab mõni teine liikmesriik.

- 22 2000. aasta välismaalaste ringkirja (Vreemdelingencirculaire 2000) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „välismaalaste ringkiri“) peatükis B8/3.1 on sätestatud:

„Koninklijke Marechaussee (sandarmeeria, Madalmaad; edaspidi „KMar“) juhatajal on samad volitused kui riigi politseiameti juhatajal, kui esinevad tõendid välismaalast puudutava inimkaubanduse kohta. [...]

Immigratie- en Naturalisatiedienst (sisserände- ja migratsiooniamet, Madalmaad; edaspidi „IND“) eristab riigis elamise õiguse valdkonnas osas, mis puudutab inimkaubanduse ohvrite ja selle tunnistajate/sellest teatajate ajutist riigis elamise õigust, kolme olukorda:

1. inimkaubanduse ohvrite järelemõtlemisaeg,
2. inimkaubanduse ohvrite elamisluba ja
3. inimkaubanduse tunnistajate/sellest teatajate elamisluba.

Punkt 1. Järelemõtlemisaeg

Vastavalt välismaalaste seaduse artikli 8 punktile k antakse oletatavatele inimkaubanduse ohvritele kuni kolmekuuline järelemõtlemisaeg, mille jooksul nad peavad otsustama, kas nad tahavad esitada kaebuse inimkaubanduse kohta või teha muul viisil koostööd inimkaubanduses kahtlustatava isiku suhtes toimivas eeluurimises, kriminaaluurimises või sisuliselt asja läbi vaatavas kohtumenetluses, või loobuvad nad sellest.

Politsei või KMar annab oletatavale ohvrile järelemõtlemisaja kohe, kui on vähimaidki tõendeid selle kohta, et tegemist on inimkaubandusega, ja/või Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheidsi (sotsiaalasjade ja tööhõive inspeksioon, Madalmaad) sekkumisel [...].

Järelemõtlemisaja jooksul peatab IND oletatava inimkaubanduse ohvri üleandmise väljapoole Madalmaade territooriumi.

Järelemõtlemisaeg antakse ainult üks kord ning seda ei saa pikendada.

Järelemõtlemisaega võimaldatakse ainuüksi välismaalastele, kes viibivad Madalmaades ebaseaduslikult ning kes

- on või olid karistusseadustiku artiklis 273f kirjeldatud kuriteo ohvrid;
- ei ole veel olnud Madalmaades karistusseadustiku artiklis 273f kirjeldatud kuriteo ohvrid, kuid võivad olla inimkaubanduse ohvrid, või
- ei ole Madalmaade Kuningriigi territooriumile pääsenud, kuid võivad olla inimkaubanduse ohvrid, arvestades, et KMar annab järelemõtlemisaja vähimagi inimkaubandust puudutava tõendi olemasolu korral, vajaduse korral kooskõlastades selle prokuratuuriga.

Järelemõtlemisaega ei saa kasutada inimkaubanduse tunnistajad/sellest teatajad.

IND annab kinnipeetud välismaalastele järelemõtlemisaja üksnes prokuratuuri ja politsei või KMar-i nõusolekul.

Järelemõtlemisajal peab oletatav ohver ilmuma üks kord kuus politsei või KMar-i sellesse piirkondlikku üksusesse, kuhu ta administratiivselt kuulub.

Järelemõtlemisaeg lõpeb hetkel, kui:

- politsei või KMar tuvastab, et järelemõtlemisaja jooksul on oletatav ohver „teadmata suunas“ lahkunud;
- oletatav ohver annab järelemõtlemisajal teada, et ta loobub kaebuse esitamisest või muul viisil koostöö tegemisest inimkaubanduses kahtlustatava isiku kohta toimivas eeluurimises, kriminaaluurimises või sisuliselt asja läbi vaatavas kohtumenetluses;
- oletatav ohver esitas kaebuse inimkaubanduse kohta ning kirjutas alla protokollile või tegi koostööd inimkaubanduses kahtlustatava isiku kohta toimivas eeluurimises, kriminaaluurimises või sisuliselt asja läbi vaatavas kohtumenetluses või
- oletatav ohver esitab elamisloa taotluse (muul alusel kui käesolevas punktis nimetatud alus).

Järelemõtlemisaja lõppedes lõpetab IND asjaomase isiku üleandmise peatamise.“

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 23 Põhikohtuasja kaebaja, kes on Nigeeria kodanik, esitas Madalmaades 26. aprillil 2019 rahvusvahelise kaitse taotluse pärast seda, kui oli esitanud kolm rahvusvahelise kaitse taotlust Itaalias ja veel ühe taotluse Belgias.
- 24 Madalmaade Kuningriik esitas 3. juunil 2019 Itaalia Vabariigile palve võtta asjaomane isik tagasi vastavalt Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punktile d. Itaalia Vabariik nõustus selle tagasivõtmispalvega sama aasta 13. juunil.
- 25 Riigisekretär teavitas 18. juulil 2019 põhikohtuasja kaebajat kavatsusest jätta tema varjupaigataotlus läbi vaatamata, sest Dublini III määruse kohaselt on tema varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik Itaalia Vabariik.
- 26 30. juulil 2019 teatas põhikohtuasja kaebaja, et ta on olnud Itaalias inimkaubanduse ohver ning ta oli ära tundnud ühe kõnealuse kuriteo toimepanijatest Madalmaade vastuvõtukeskuses. Välismaalaste politsei kuulas ta selles küsimuses üle.
- 27 Põhikohtuasja kaebaja poolt varjupaigaõiguse alusel esitatud tähtajalise elamisloa taotluse jättis riigisekretär 12. augusti 2019. aasta otsusega läbi vaatamata põhjendusel, et Dublini III määruse kohaselt on vastutav liikmesriik Itaalia Vabariik. Selle otsusega määras riigisekretär põhikohtuasja kaebaja üleandmise Itaaliale.
- 28 3. oktoobril 2019 esitas põhikohtuasja kaebaja kaebuse Madalmaade ametiasutustele põhjendusel, et ta on olnud inimkaubanduse ohver.
- 29 Euroopa Kohtule esitatud andmete kohaselt järeltas prokuratuur pärast kaebuse läbivaatamist, et Madalmaades ei ole ühtegi tõendit, mis kinnitaks põhikohtuasja kaebaja kaebust. Kuna põhikohtuasja kaebaja koostöö kriminaaluurimises Madalmaades ei olnud vajalik, lõpetati kaebuse menetlemine.

- 30 Põhikohtuasja kaebaja esitas 12. augusti 2019. aasta otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtusse. Ta väidab eelkõige, et see otsus on õigusvastane, kuna direktiivi 2004/81 artikli 6 kohaselt oleks pidanud talle andma järelemõtlemisaja.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on tekkinud küsimused, kas põhikohtuasja kaebajale oleks pidanud mingil hetkel pärast 30. juulit 2019 andma direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja ja kas jaatava vastuse korral võis riigisekretär ka ilma sellise järelemõtlemisaja andmiseta võtta meetmeid põhikohtuasja kaebaja Madalmaade territooriumilt väljasaatmiseks ning – selle küsimuse jätkuna – kas 12. augusti 2019. aasta otsus on väljasaatmisotsus direktiivi artikli 6 lõike 2 tähenduses. Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, millised järeldused tuleb teha sellest, et peale välismaalaste ringkirjas märgitud elementide ei määra Madalmaade õigus kindlaks ei selle järelemõtlemisaja kestust ega algust ning seega ei ole direktiivi 2004/81 artikli 6 lõige 1 Madalmaade õigusesse üle võetud.
- 32 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Den Haag (Haagi esimese astme kohus, Madalmaad) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. a. Kas [direktiivi 2004/81] artikli 6 lõiget 1 tuleb – arvestades asjaolu, et Madalmaad jätsid riigisisese õiguse kohaselt kindlaks määramata selles sättes ette nähtud järelemõtlemisaja alguse – tõlgendada nii, et järelemõtlemisaeg hakkab *ipso iure* kulgema hetkest, mil kolmanda riigi kodanik teatab Madalmaade ametiasutustele inimkaubandusest?
b. Kas [direktiivi 2004/81] artikli 6 lõiget 1 tuleb – arvestades asjaolu, et Madalmaad jätsid riigisisese õiguse kohaselt kindlaks määramata selles sättes ette nähtud järelemõtlemisaja kestuse – tõlgendada nii, et järelemõtlemisaeg lõpeb *ipso iure* siis, kui inimkaubanduse kohta esitatakse kaebus või kui asjaomane kolmanda riigi kodanik avaldab, et ta loobub kaebuse esitamisest?
2. Kas „väljasaatmisotsuste“ all [direktiivi 2004/81] artikli 6 lõike 2 tähenduses tuleb mõista ka meetmeid kolmanda riigi kodaniku väljasaatmiseks liikmesriigi territooriumilt teise liikmesriigi territooriumile?
3. a. Kas [direktiivi 2004/81] artikli 6 lõikega 2 on vastuolus, kui nimetatud direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja jooksul tehakse üleandmisotsus?
b. Kas [direktiivi 2004/81] artikli 6 lõikega 2 on vastuolus, kui nimetatud direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja jooksul viiakse juba tehtud üleandmisotsus täide või tehakse ettevalmistusi selle täideviimiseks?“

Eelotsusetaotluse analüüs

Vastuvõetavus

- 33 Madalmaade ja Tšehhi valitsus kahtlevad, kas esitatud eelotsuse küsimused on põhikohtuasja lahendamisel asjakohased.
- 34 Tšehhi valitsuse sõnul puudub eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotletud direktiivi 2004/81 artikli 6 tõlgendusel ilmselgelt seos põhikohtuasja kaebaja olukorraga. Ühelt poolt põhikohtuasja kaebaja nimelt kõigest väidab, et ta on olnud inimkaubandusega seotud rikkumiste ohver, samas kui direktiivi 2004/81 artikli 3 kohaselt kohaldatakse seda ainult kolmandate riikide kodanike suhtes, „kes on või on olnud“ selliste kuritegude ohvrid. Teiselt poolt märgib Tšehhi valitsus, et

eelotsusetaotlusest ei nähtu, et pädevad ametiasutused oleksid analüüsinud küsimust, kas põhikohtuasja kaebaja kuulub direktiivi 2004/81 artikli 5 esimese lõigu kohaselt selle direktiivi kohaldamisalasse.

- 35 Madalmaade valitsus väidab omalt poolt, et nimetatud direktiivi artikkel 6 ei ole kohaldatav kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes rahvusvahelise kaitse taotlejana elab seaduslikult asjaomase liikmesriigi territooriumil, nagu see on põhikohtuasja kaebaja puhul.
- 36 Seoses sellega olgu märgitud, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud taotluse läbi vaatamata jätta vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis on vajalikud, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (15. detsembri 1995. aasta kohtuotsus *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, punktid 59 ja 61, ning 25. novembri 2021. aasta kohtuotsus *État luxembourgeois (maksumaksjate rühma puudutav teave)*, C-437/19, EU:C:2021:953, punkt 81).
- 37 Vajadus jõuda liidu õiguse sellise tõlgenduseni, mida liikmesriigi kohus saab kasutada, nõuab lisaks, et liikmesriigi kohus määratleks esitatud küsimuste faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitaks nende küsimuste aluseks olevaid faktilisi eeldusi. Lisaks peavad eelotsusetaotluses olema välja toodud täpsed põhjused, miks liikmesriigi kohtul on liidu õiguse tõlgendamise küsimus tekkinud ja miks ta on pidanud vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse (10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (üldine ravikindlustus)*, C-247/20, EU:C:2022:177, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Käesolevas asjas puudutab eelotsusetaotlus peamiselt küsimust, kas alates hetkest, mil põhikohtuasja kaebaja, Nigeeria kodanik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse Madalmaades pärast seda, kui ta oli esitanud sellised taotlused Itaalias ja Belgias, teatas Madalmaade ametiasutustele, et ta on olnud nii Itaalias kui ka Madalmaades inimkaubandusega seotud kuritegude ohver, oleksid need ametiasutused pidanud andma talle direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja, enne kui oleks saanud võtta õiguspäraselt vastu 12. augusti 2019. aasta otsuse anda ta Dublini III määruse kohaselt üle Itaalia Vabariigile – otsus, mille puhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud veel küsimus, kas seda tuleks pidada „väljasaatmisotsuseks“ direktiivi 2004/81 artikli 6 lõike 2 tähenduses.
- 39 Sellest järeldub, et kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb lahendada küsimus, kas Madalmaade ametiasutused on põhikohtuasjas rikkunud direktiivi 2004/81 artiklit 6, sest nad keeldusid põhikohtuasja kaebajale selles artiklis sätestatud tagatiste andmisest, siis ei nähtu millestki, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel puuduks ilmselgelt seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega.
- 40 Neil asjaoludel ei puuduta Tšehhi ja Madalmaade valitsuse vastuväide, et direktiivi 2004/81 artikkel 6 ei ole põhikohtuasjas kohaldatav, mitte eelotsusetaotluse vastuvõetavust, vaid küsimuste sisulist analüüsi (vt selle kohta 19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus „*Agro In 2001*“, C-234/18, EU:C:2020:221, punkt 44, ja 28. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus *Komisija za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo*, C-319/19, EU:C:2021:883, punkt 25).

41 Seega on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

42 Mis puudutab eelotsusetaotluses esitatud küsimuste analüüsimise järjekorda, siis tuleb kõigepealt vastata teisele küsimusele, milles palutakse tõlgendada mõistet „väljasaatmisotsus“ direktiivi 2004/81 artikli 6 lõike 2 tähenduses ja selgitada, kas see mõiste hõlmab otsust, millega liikmesriik annab kolmanda riigi kodaniku Dublini III määruse kohaselt üle teisele liikmesriigile. Seejärel tuleb vastata kolmandale küsimusele, millega see kohus soovib teada, milline on direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 2 sätestatud keelu ulatus. Viimasena tuleb analüüsida esimest küsimust, milles eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib nimetatud direktiivi artikli 6 lõikes 1 sätestatud järelemõtlemisaja arvutamise reeglite kohta.

Teine küsimus

– Sissejuhatavad märkused

43 Enne teise küsimuse analüüsimist tuleb esiteks vastata käesoleva kohtuotsuse punktis 34 osutatud Tšehhi valitsuse argumendile, mis sisuliselt seisneb selles, et direktiivi 2004/81 artiklis 6 sätestatud järelemõtlemisaeg ei tohi olla kohaldatav kolmanda riigi kodanikule, kes kõigest väidab, et ta on olnud inimkaubandusega seotud kuritegude ohver.

44 Sellega seoses on oluline märkida, et vastavalt direktiivi 2004/81 artiklile 1 on direktiivi eesmärk määratleda tingimused tähtajaliste elamislubade andmiseks kolmandate riikide kodanikele, kes teevad koostööd võitluses inimkaubanduse või ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitava tegevuse vastu.

45 Direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldavad liikmesriigid seda direktiivi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on või on olnud inimkaubandusega seotud rikkumiste ohvrid, isegi kui nad on sisenenud liikmesriikide territooriumile ebaseaduslikult.

46 Direktiivi artikli 5 esimese lõiguga on liikmesriikide pädevatele asutustele kehtestatud kohustus teavitada igat kolmanda riigi kodanikku direktiivi alusel pakutavatest tagatistest, kui nad võtavad seisukoha, et kolmanda riigi kodanik „võib kuuluda direktiivi reguleerimisalasse“. Direktiivi 2004/81 põhjenduse 11 sõnastuse kohaselt on nende tagatiste hulgas õigus kasutada järelemõtlemisaega, mis on ette nähtud direktiivi artikli 6 lõikes 1.

47 Vastavalt direktiivi artikli 6 lõikele 1 on järelemõtlemisaja eesmärk tagada, et asjaomastel kolmandate riikide kodanikel oleks võimalik toibuda ja pääseda selliste kuritegude toimepanijate mõju alt, mille ohvrid nad on või on olnud, et need kolmandate riikide kodanikud saaksid võtta vastu teadva otsuse, kas teha pädevate asutustega koostööd või mitte.

48 Direktiivi artikli 6 lõikes 2 on sätestatud, et järelemõtlemisajal ja pädevate asutuste otsust oodates on kolmandate riikide kodanikele kättesaadav direktiivi artiklis 7 osutatud kohtlemine ning nende vastu ei ole võimalik jõustada väljasaatmisotsust.

- 49 Täpsustades, et kolmandate riikide kodanikele järelemõtlemisajal kättesaadavaid meetmeid kohaldatakse „pädevate asutuste otsust oodates“, viitab direktiivi 2004/81 artikli 6 lõige 2 kaudselt selle direktiivi artiklile 8, mille kohaselt võib teatud tingimustel anda neile kodanikele pärast järelemõtlemisaja lõppu või varem elamisloa. Direktiivi artikli 8 lõikest 1 ja eriti selle punktist c tuleneb aga, et sellise elamisõiguse andmiseks ei ole vaja tõendada, et need kodanikud on või on olnud inimkaubandusega seotud kuritegude ohvrid. Sellest järeldub *a fortiori*, et samadele kodanikele võib kohaldada direktiivi artiklis 6 sätestatud järelemõtlemisaega, isegi kui ei ole tõendatud, et nad on või on olnud selliste kuritegude ohvrid. Sellega seoses nähtub direktiivi 2004/81 artiklitest 5 ja 6 nende koostoimes, et niisugust järelemõtlemisaega tuleb tunnustada iga kolmanda riigi kodaniku puhul kohe, kui on mõistlik alus arvata, et see kodanik võib olla või on olnud inimkaubandusega seotud kuriteo ohver, millega on tingimata tegemist siis, kui see kodanik väidab ühele tema olukorraga tegelema kutsutud asutusele piisavalt usutaval viisil, et ta on või on olnud sellise kuriteo ohver.
- 50 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et enne seda, kui tehti 12. augusti 2019. aasta otsus, mille õiguspärasust peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, väitis põhikohtuasja kaebaja, et ta on olnud inimkaubanduse ohver, teatas oma soovist selle kohta kaebus esitada ja märkis, et ta tundis ära ühe selle kuriteo toimepanijatest Madalmaade vastuvõtukeskuses. Seega näib, et põhikohtuasja kaebaja väitis piisavalt usutavalt, et ta on olnud inimkaubanduse ohver, kuid seda peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 51 Teiseks, mis puudutab Madalmaade valitsuse argumenti, et direktiivi 2004/81 artiklis 6 ette nähtud järelemõtlemisaeg ei ole rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes juba oma olemuselt kohaldatav, kui taotleja elab liikmesriigi territooriumil seaduslikult ega kuulu seetõttu direktiivi kohaldamisalasse, siis olgu märgitud, et ükski direktiivi säte ei tee kolmandate riikide kodanike vahel vahet selle alusel, kas nad elavad liikmesriikide territooriumil seaduslikult või mitte. Vastupidi, kuna direktiivi artikli 3 lõikes 1 on märgitud, et direktiivi kohaldatakse inimkaubandusega seotud kuritegude ohvrite suhtes, „isegi kui“ nad on „sisenenud liikmesriikide territooriumile ebaseaduslikult“, siis ei välista direktiiv mingil moel seda, et liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud ja seal seaduslikult elavatel ohvritel oleksid direktiiviga antud tagatised.
- 52 Lisaks nähtub direktiivi 2004/81 põhjendusest 4, et direktiiviga kolmandate riikide kodanikele antud õigused ei piira muu hulgas tagatise, mis neil võivad olla rahvusvahelise kaitse taotlejatena. Sellest järeldub, et liidu seadusandja ei ole mingil viisil välistanud võimalust, et direktiiv 2004/81 võib anda muid õigusi kui õigused, mis on antud neile kolmandate riikide kodanikele rahvusvahelise kaitse taotleja staatuse tõttu, arvestades eeskätt nende eriti kaitsetu olukorraga seotud erivajadusi, nagu direktiivi artikli 7 lõikes 2 ette nähtud vajadus, et riigiasutused tagaksid nende turvalisuse ja kaitse.

– *Sisulised küsimused*

- 53 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2004/81 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „väljasaatmisotsus“ hõlmab meedet, millega toimub kolmanda riigi kodaniku üleandmine liikmesriigi territooriumilt teise liikmesriigi territooriumile vastavalt Dublini III määrusele.

- 54 Seoses sellega olgu märgitud, et direktiivis 2004/81 ei ole mõistet „väljasaatmisotsus“ määratletud ning direktiiv ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele selle mõiste tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks. Järelikult tuleb seda mõistet direktiivi 2004/81 tähenduses tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt (vt selle kohta 15. aprilli 2021. aasta kohtuotsus *The North of England P & I Association*, C-786/19, EU:C:2021:276, punkt 49).
- 55 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tule liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on (1. augusti 2022. aasta kohtuotsus *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, C-184/20, EU:C:2022:601, punkt 121 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Seoses sellega olgu märgitud, et grammatiliselt tõlgendatuna ei võimalda tavapärasel tähenduses mõiste „väljasaatmine“ kindlaks teha, kas territoorium, millelt väljasaadetav isik peab lahkuma, on asjaomase väljasaatmisotsuse teinud liikmesriigi territoorium või kogu Euroopa Liidu territoorium. Direktiiviga 2004/81 taotletavatest eesmärkidest ja direktiivi artikli 6 lõike 1 kontekstist tuleneb siiski, et otsus, mille jõustamine on selle artikli kohaselt keelatud, on otsus, millega antakse isikule korraldus lahkuda asjaomase liikmesriigi territooriumilt.
- 57 Esiteks, mis puudutab direktiivi 2004/81 eesmärke, siis eelkõige direktiivi artiklist 1 ning põhjendustest 2, 4 ja 11 nähtuvalt on direktiivil kaks eesmärki: koondada jõupingutusi kuritegelike võrgustike avastamiseks ja lammutamiseks ning kaitsta samal ajal inimkaubanduse ohvrite õigusi, võimaldades neil teatava aja jooksul eelkõige mõelda järele võimaluse üle teha riigi politsei, prokuratuuri- ja kohtuorganitega koostööd selliste kuritegude vastases võitluses.
- 58 Vastavalt neile kahele eesmärgile – kaitsta inimkaubanduse ohvri õigusi ja aidata kaasa kriminaalmenetluse tõhususele – kehtestati direktiiviga 2004/81 selle artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaeg, mille eesmärk on selle sätte kohaselt tagada, et asjaomastel kolmandate riikide kodanikel oleks võimalik toibuda ja pääseda selliste kuritegude toimepanijate mõju alt, mille ohvrid nad on või on olnud, et need kolmandate riikide kodanikud saaksid võtta vastu teadva otsuse, kas teha pädevate asutustega koostööd või mitte.
- 59 Samuti neid kahte eesmärki silmas pidades nõuab direktiivi 2004/81 artikli 6 lõige 2 selle järelemõtlemisaja jooksul ühelt poolt, et liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik viibib, rahuldaks eelkõige asjaomase isiku põhivajadused, võimaldades talle direktiivi artiklis 7 ette nähtud kohtlemist, ning teiselt poolt, et liikmesriik ei jõustaks sellel ajal väljasaatmisotsust, vaid lubaks asjaomasel isikul „pädevate asutuste otsust oodates“ ajutiselt territooriumile jääda. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 69 sisuliselt märkis, on need kaks nõuet omavahel seotud, sest direktiivi 2004/81 artiklis 7 ette nähtud abi- ja toetusmeetmeid, mis peavad olema järelemõtlemisaja jooksul tagatud, ei saa täiel määral täita, kui asjaomane isik on selle liikmesriigi territooriumilt lahkunud.
- 60 Seisukoht, et järelemõtlemisaja jooksul ei hõlma direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 2 osutatud „väljasaatmisotsus“, mille jõustamine on keelatud, Dublini III määruse alusel tehtud otsust teisele liikmesriigile üleandmise kohta, seaks järelikult ohtu direktiiviga taotletava kahe eesmärgi saavutamise.

- 61 Ühelt poolt tooks direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja jooksul ülekandmisotsuse täitmine nimelt kaasa selle, et inimkaubanduse ohver viiakse eemale spetsiaalset abi pakkuvatest teenistustest, kust ta on võinud toetust leida, ning selle tulemusena lõpetatakse talle direktiivi 2004/81 artikli 7 alusel võimaldatud kohtlemine, mis kahjustaks ohvri toibumist ja süvendaks tema kaitsetut olukorda.
- 62 Teiselt poolt võib sellise otsuse täitmine varajases staadiumis, kuhu kuulub inimkaubanduse ohvrile antud järelemõtlemisaeg, kahjustada ohvri koostööd kriminaaluurimises ja/või kohtumenetluses. Nimelt, kui ohver antaks üle teisele liikmesriigile veel enne, kui tal oli võimalik tema käsutuses oleva järelemõtlemisaja jooksul teada anda, kas ta tahab teha kriminaaluurimises ja/või kohtumenetluses koostööd, ei võtaks see pädevatelt asutustelt mitte ainult ära tõendeid, mis võivad olla eriti kasulikud asjaomase kuriteo toimepanijate vastutusele võtmisel, vaid tooks paradoksaalselt kaasa olukorra, kus ohver saadetakse pädeva liikmesriigi territooriumilt välja, samas kui ta peaks viibima sellel territooriumil, et teda saaks kriminaaluurimisse ja/või kohtumenetlusesse vajalikul määral kaasata.
- 63 Teiseks, mis puudutab direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja konteksti, siis olgu meenutatud, et vastavalt direktiivi artiklile 5 on asjaomase liikmesriigi pädevatel asutustel kohustus teavitada inimkaubanduse ohvrit „direktiivi alusel pakutavatest võimalustest“. Nende võimaluste hulka ei kuulu mitte ainult võimalus kasutada järelemõtlemisaega, vaid ka võimalus saada direktiivi 2004/81 artiklis 7 ette nähtud abi ja toetust ning teatud tingimustel saada direktiivi artikli 8 kohaselt tähtajaline elamisluba, mis direktiivi põhjenduse 9 kohaselt peab olema ohvrile „piisav stiimul“ koostöö tegemiseks pädevate asutustega.
- 64 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 67 sisuliselt märkis, kaotaks see teavitamiskohustus oma soovitava toime, kui asjaomasel liikmesriigil oleks direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja jooksul lubatud anda asjaomane isik üle teisele liikmesriigile, samas kui asjaomane liikmesriik on võtnud endale kohustuse võimaldada talle selle aja jooksul eespool nimetatud abimeetmed ning anda talle oma territooriumil hiljemalt järelemõtlemisaja lõppedes tähtajaline elamisluba, kui on täidetud direktiivi artiklis 8 sätestatud tingimused.
- 65 Eeltoodud tõlgendust ei sea kahtluse alla ka eelotsusetaotluse esitanud kohtu mainitud direktiivide 2001/40 ja 2004/38 analüüs. Nimelt piisab, kui märkida, et need direktiivid, milles endas ei ole esitatud mõiste „väljasaatmisotsus“ määratlust, ei võimalda teha ühemõttelisi järeldusi selle mõiste geograafilise ulatuse kohta direktiivi 2004/81 tähenduses. Saksamaa valitsuse argument, mis tugineb eelkõige direktiivile 2001/40 ja mille kohaselt kasutatakse mõistet „väljasaatmisotsus“ tavaliselt suhetes kolmandate riikidega, on puhtgrammatiliselt kummutatav selle mõiste kasutamise tõttu muu hulgas direktiivi 2004/38 artiklis 28, milles on kahtlemata silmas peetud ainult väljasaatmist liikmesriigi territooriumilt, mitte väljasaatmist kogu liidu territooriumilt. Lisaks ei viidata direktiivis 2004/81 määruse nr 343/2003 sätetele, mis kehtisid direktiivi vastuvõtmise ajal ja mis alates 18. juulist 2013 tunnistati kehtetuks ja asendati Dublini III määrusega, mis samuti ei maini viimati nimetatud direktiivi.
- 66 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2004/81 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „väljasaatmisotsus“ hõlmab meedet, millega toimub kolmanda riigi kodaniku üleandmine liikmesriigi territooriumilt teise liikmesriigi territooriumile vastavalt Dublini III määrusele.

Kolmas küsimus

- 67 Kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2004/81 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui Dublini III määruse kohane kolmanda riigi kodaniku üleandmise otsus tehakse või viiakse täide või võetakse ettevalmistavaid meetmeid selle otsuse täideviimiseks direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja jooksul.
- 68 Direktiivi 2004/81 artikli 6 lõike 2 kohaselt „ei [või]“ asjaomaste kolmandate riikide kodanike vastu järelemõtlemisaja jooksul „jõustada väljasaatmisotsust“.
- 69 Järelikult ei keela direktiivi 2004/81 artikli 6 lõige 2 selle sätte sõnastust arvestades ei väljasaatmisotsuse tegemist ega ettevalmistavate meetmete võtmist selle otsuse täideviimiseks.
- 70 Võttes arvesse teisele küsimusele antud vastust, on selle sättega niisiis vastuolus üksnes see, kui direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt antud järelemõtlemisaja jooksul viiakse täide Dublini III määruse alusel tehtud üleandmisotsus direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate kolmandate riikide kodanike suhtes.
- 71 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 88 sisuliselt märkis, on siiski oluline, et direktiivi 2004/81 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud järelemõtlemisaja jooksul üleandmisotsuse täideviimiseks ettevalmistavate meetmete võtmisel ei seaks liikmesriigi pädevad asutused ohtu selle sättega taotletava kahe eesmärgi saavutamist, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 58. Sellest tuleneb et kuigi üleandmisotsuse täideviimiseks ettevalmistavate meetmete võtmine järelemõtlemisaja jooksul ei ole keelatud, ei või sellega siiski kaotada järelemõtlemisaja soovitatavat toimet – kas see nii on, peab põhikohtuasjas kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Nii võib see olla eelkõige juhul, kui ettevalmistavad meetmed üleandmisotsuse täideviimiseks seisnevad inimkaubanduse ohvri kinnipidamises tema üleandmise eesmärgil, sest muu hulgas ei võimalda sellised ettevalmistavad meetmed ohvril toibuda, arvestades tema kaitsetut olukorda, ega võtta tal vastu teadvat otsust, kas teha koostööd selle liikmesriigi pädevate asutustega, mille territooriumil ta viibib.
- 72 Olgu lisatud, et direktiivi 2004/81 artikli 6 lõike 2 selline tõlgendus ei ohusta nende selgelt määratletud ja suhteliselt lühikeste tähtaegade järgimist, mille jooksul peab Dublini III määruse sätete alusel toimuma haldusmenetlus, mis puudutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutuse üleandmist palve saajaks olevale liikmesriigile.
- 73 Seega tuleneb kõigepealt käesoleva kohtuotsuse punktist 69, et rahvusvahelise kaitse taotlejale järelemõtlemisaja andmine ei takista liikmesriigil, mille territooriumil taotleja viibib, esitamast järelemõtlemisaja jooksul palvet, et teine liikmesriik võtaks taotleja vastu vastavalt selle määruse artikli 21 lõikele 1, ning juhul, kui teine liikmesriik sellega nõustub, tegemast nimetatud järelemõtlemisaja jooksul otsust palve saajaks olevale liikmesriigile üleandmise kohta.
- 74 Järgmiseks on tõsi, et määruse artikli 29 lõigete 1 ja 2 kohaselt on palve esitanud liikmesriigil taotleja üleandmiseks aega kuus kuud alates vastuvõtmispalve rahuldamisest või lõpliku otsuse tegemisest üleandmisotsuse vaidlustamise kohta või selle otsuse faktiliste või õiguslike asjaolude läbivaatamise kohta, kui sellele oli antud peatav toime vastavalt määruse artikli 27 lõikele 3, vastasel juhul vabaneb palve saajaks olev liikmesriik kohustusest asjaomane isik vastu võtta ning vastutus läheb seega üle palve esitanud liikmesriigile (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus A.S., C-490/16, EU:C:2017:585, punktid 46, 57 ja 58).

- 75 Direktiivi 2004/81 puhul on siiski oluline meenutada, et vastavalt direktiivi artikli 6 lõike 1 teisele lõigule määratakse selles sättes ette nähtud järelemõtlemisaja algus ja kestus kindlaks riigisisese õiguse kohaselt.
- 76 Järelikult on liikmesriikide ülesanne tagada tasakaal oma territooriumil inimkaubanduse ohvritele antava järelemõtlemisaja pikkuse ja Dublini III määruse artikli 29 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud tähtsaja järgimise vahel, et tagada nende õigusaktide õige suhestamine ja nende soovitava toime säilitamine.
- 77 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2004/81 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui Dublini III määruse kohane kolmanda riigi kodaniku üleandmise otsus viiakse täide artikli 6 lõikes 1 tagatud järelemõtlemisaja jooksul, kuid sellega ei ole vastuolus ei sellise otsuse tegemine ega ettevalmistavate meetmete võtmine selle täideviimiseks, tingimusel et need ettevalmistavad meetmed ei kaota järelemõtlemisaja soovivat toimet, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Esimene küsimus

- 78 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas juhul, kui puudub meede direktiivi ülevõtmise kohta riigisisessesse õigusesse, tuleb direktiivi 2004/81 artikli 6 lõiget 1 tõlgendada nii, et esiteks hakkab selles sättes ette nähtud järelemõtlemisaeg automaatselt kulgema hetkest, mil asjaomane kolmanda riigi kodanik teatab liikmesriigi pädevatele asutustele, et ta on või on olnud inimkaubanduse ohver, ning teiseks lõpeb järelemõtlemisaeg automaatselt pärast seda, kui see kodanik on esitanud kaebuse inimkaubanduse kohta või vastupidi, teatab nendele ametiasutustele, et ta loobub kaebuse esitamisest.
- 79 Käesoleval juhul, nagu nähtub põhikohtuasja asjaolude kirjeldusest, mis on kokkuvõtlikult esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 23–30, ei teavitanud liikmesriigi pädevad ametiasutused kordagi enne 12. augusti 2019. aasta üleandmisotsuse tegemist põhikohtuasja kaebajat – kes oli enne väitnud, et ta on olnud inimkaubanduse ohver, teatanud oma soovist selle kohta kaebust esitada ja märkinud, et ta tundis ära ühe selle kuriteo toimepanijatest Madalmaade vastuvõtukeskuses – direktiivi 2004/81 alusel pakutavatest võimalustest, sealhulgas võimalusest saada direktiivi artikli 6 lõikes 1 sätestatud järelemõtlemisaeg, ega andnud põhikohtuasja kaebajale järelemõtlemisaega.
- 80 Samas tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest nähtuvalt puudutab põhikohtuasja vaidlus seda, kas 12. augusti 2019. aasta otsus anda põhikohtuasja kaebaja Dublini III määruse alusel üle Itaaliale on õiguspärane. Käesoleva kohtuotsuse punktis 77 on aga selgitatud, et direktiiviga 2004/81 ei ole vastuolus, kui direktiivi artikli 6 lõikes 1 sätestatud järelemõtlemisaja jooksul tehakse üleandmisotsus. Sellest järeldub, et isegi kui eeldada, et põhikohtuasja kaebajale oleks pidanud sellise järelemõtlemisaja andma, ei saa Madalmaade ametiasutuste poolne rikkumine, mis seisnes selles, et nad ei andnud käesolevas asjas sellist järelemõtlemisaega, mõjutada eelotsusetaotluse esitanud kohtus vaidlustatud üleandmisotsuse õiguspärasust, sest direktiivi 2004/81 artikliga 6 on vastuolus vaid see, kui üleandmisotsus viiakse täide, andmata kolmanda riigi kodanikule järelemõtlemisaega, millele tal on õigus selle artikli 6 alusel.

- 81 Eelmisest punktist tuleneb veel, et kui 12. augusti 2019. aasta otsuse õiguspärasuse kontrollimiseks vastata küsimusele, mis hetkest alates ja millise kuupäevani oleks põhikohtuasja kaebajale tulnud anda järelemõtlemisaeg, tähendaks see seda, et Euroopa Kohus annab nõuandva arvamuse puhtalt hüpoteetilise küsimuse kohta.
- 82 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole aga Euroopa Kohtu ülesanne anda nõuandvaid arvamusi üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta (16. juuli 1992. aasta kohtuotsus Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, punkt 25, ja 8. juuni 2017. aasta kohtuotsus OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, punkt 33).
- 83 Järelikult tuleb tõdeda, et Euroopa Kohus ei saa esimesele küsimusele vastata.

Kohtukulud

- 84 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud, artikli 6 lõiget 2**

tuleb tõlgendada nii, et

mõiste „väljasaatmisotsus“ hõlmab meedet, millega toimub kolmanda riigi kodaniku üleandmine liikmesriigi territooriumilt teise liikmesriigi territooriumile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusele (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest.

- 2. Direktiivi 2004/81 artikli 6 lõiget 2**

tuleb tõlgendada nii, et

sellega on vastuolus, kui määruse nr 604/2013 kohane kolmanda riigi kodaniku üleandmise otsus viiakse täide artikli 6 lõikes 1 tagatud järelemõtlemisaja jooksul, kuid sellega ei ole vastuolus ei sellise otsuse tegemine ega ettevalmistavate meetmete võtmine selle täideviimiseks, tingimusel et need ettevalmistavad meetmed ei kaota järelemõtlemisaja soovitatavat toimet, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Allkirjad